FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

fremsat den 14. januar 1997 *

1. Tariefcommissie (Nederlandene) har med sit præjudicielle spørgsmål rejst et principielt problem, nemlig hvilken ordning der gælder for indførsel til Fællesskabet af varer med oprindelse i et tredjeland, men som er indført fra et oversøisk land eller territorium (herefter »OLT«), hvor de er bragt i fri omsætning.

2. Det præjudicielle spørgsmål er blevet rejst under en sag, som en virksomhed har anlagt mod de nederlandske myndigheder, og hvorunder den bestrider Nederlandenes ret til at opkræve told af en vare, der er indført fra De Nederlandske Antiller, men som har oprindelse i Columbia.

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger i hovedsagen

3. Den 24. juni 1991 indgav selskabet Road Air BV (herefter »Road Air«) anmeldelse til toldmyndighederne i Schiphol lufthavn (Nederlandene) om indførsel af 7 kg kaffeekstrakt i pulverform med oprindelse i Columbia, der var blevet bragt i fri omsætning på De Nederlandske Antiller.

4. Den 25. juni 1991 blev varen tariferet i den fælles toldtarifs underposition 2101 10 11, for hvilken der på daværende tidspunkt gjaldt en told på 18% af toldværdien. Den erlagte told beløb sig herefter til 54,40 HFL.

5. Road Air protesterede mod denne toldopkrævning og anmodede Tariefcommissie om at tilbagebetale det beløb, selskabet havde betalt. Ifølge Road Air er EF-traktatens artikel 132, 133 og 134 til hinder for opkrævning af told ved indførsel til Fællesskabet af varer, som er beregnet til forbrug i OLT, selv om de har oprindelse i tredjelande.

6. De nederlandske toldmyndigheder afviste denne klage med den begrundelse, at den frie omsætning af varer med oprindelse i OLT gælder for varer, der har oprindelse i disse lande og territorier, men ikke for varer, som har oprindelse i tredjelande og blot har transiteret i OLT.

* Originalsprog: spansk.

7. Tariefcommissie er i tvivl om, hvorledes fællesskabsbestemmelserne skal anvendes, og har forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal EØF-traktatens fjerde del, nærmere bestemt artikel 132, stk. 1, artikel 133, stk. 1, og artikel 134, fortolkes således, at der den 25. juni 1991 ikke måtte opkræves told ved indførsel til Fællesskabet af varer, som befandt sig i fri omsætning i et OLT-land — uden at der sondres mellem oprindelse i OLT og i tredjelande og altså som en fravigelse af Rådets afgørelser 86/283/EØF og 91/110/EØF?«

De relevante bestemmelser

8. EØF-traktatens artikel 227 fastlægger traktatens geografiske anvendelsesområde. Ved stk. 3 udvides dette til de OLT, der er opregnet på listen i bilag IV, idet det anføres, at »denne særlige associeringsordning, som er nærmere fastlagt i denne traktats fjerde del« anvendes på disse lande og territorier. De Nederlandske Antiller har siden 1964 hørt til OLT.

9. EF-traktatens artikel 3, litra r) [1], bestemmer, at Fællesskabets virke under de betingelser og i det tempo, som er foreskrevet i denne traktat, skal indebære »associering af de oversøiske lande og territorier med henblik på at forøge samhandelen og på at fremme den økonomiske og sociale udvikling i fællesskab«.

10. Traktatens fjerde del (som omfatter artikel 131-136) har overskriften »De oversøiske landes og territoriers associering«. Ifølge artikel 131 er formålet med associeringen at fremme den økonomiske og sociale udvikling i disse lande og territorier og at oprette nære økonomiske forbindelser mellem disse og Fællesskabet som helhed.

11. Traktatens artikel 132 bestemmer:

»Associeringen tilstræber nedennævnte mål:

1. Medlemsstaterne anvender i deres samhandel med disse lande og territorier samme regler, som de i henhold til denne traktat anvender indbyrdes.

...«

1 — Som ændret ved artikel G, nr. 2), i traktaten om Den Europæiske Union.

12. Traktatens artikel 133 bestemmer:

»1. Varer med oprindelse i disse lande og territorier nyder ved indførsel til medlemsstaterne godt af den fuldstændige afskaffelse af tolden mellem medlemsstaterne, som gradvis finder sted i overensstemmelse med denne traktats bestemmelser.

2. Ved indførsel i hvert af disse lande eller territorier ophæves den told, der pålægges varer fra medlemsstaterne og de øvrige lande og territorier, gradvis i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 12, 13, 14, 15 og 17.

...«

13. Traktatens artikel 134 bestemmer:

»Såfremt toldsatsernes niveau for varer hidrørende fra tredjeland ved indførsel til et land eller territorium, når bestemmelserne i artikel 133, stk. 1, finder anvendelse, vil kunne fremkalde omlægninger af samhandelen til skade for en medlemsstat, kan denne begære, at Kommissionen foreslår de øvrige medlemsstater nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe denne situation.«

14. Endelig bestemmer traktatens artikel 136:

»For en første periode på fem år efter denne traktats ikrafttræden fastlægges de nærmere retningslinjer for og fremgangsmåden ved disse landes og territoriers associering med Fællesskabet i en til denne traktat knyttet gennemførelseskonvention.

Inden udløbet af den i foregående stykke nævnte gennemførelseskonvention vedtager Rådet, med udgangspunkt i de opnåede resultater og på grundlag af de principper, der er nedfældet i denne traktat, enstemmigt de bestemmelser, der skal gælde for en ny periode.«

15. Under udøvelse af den lovgivningsbeføjelse, der således var tillagt det, traf Rådet fire afgørelser efter hinanden om OLT's associeringsordning. Hver afgørelse gjaldt for en periode på fem år [2].

2 — Der er tale om Rådets afgørelse 64/349/EØF af 25.2.1964 (JO 1964, 93, s. 1472); 70/549/EØF af 29.9.1970 (EFT Anden Serie I, 2, s. 111); 76/568/EØF af 29.6.1976 (EFT L 176, s. 8) og 80/1186/EØF af 16.12.1980 (EFT L 361, s. 1). Afgørelserne vil i det følgende blive benævnt »OLT-afgørelserne«.

16. Den afgørelse, der ratione temporis fandt anvendelse på tidspunktet for den i sagen omhandlede indførsel, var Rådets afgørelse 86/283/EØF af 30. juni 1986 om de oversøiske landes og territoriers associering med Det Europæiske Økonomiske Fællesskab [3] (herefter »afgørelse 86/283« eller »femte afgørelse«).

17. Gyldighedsperioden for afgørelse 86/283, som i princippet skulle udløbe den 28. februar 1990, blev nemlig forlænget tre gange efter hinanden ved tre andre rådsafgørelser [4]. Konkret blev gyldighedsperioden for afgørelse 86/283 forlænget til den 30. juni 1991 ved den anden af disse afgørelser.

18. Rådets nye afgørelse, nemlig afgørelse 91/482/EØF af 25. juli 1991 om de oversøiske landes og territoriers associering med Det Europæiske Økonomiske Fællesskab [5] (herefter »afgørelse 91/482« eller »sjette afgørelse«), som i henhold til artikel 241 trådte i kraft den 20. september 1991, bestemte imidlertid i artikel 240, stk. 1, at den skulle anvendes for en periode på ti år »fra den 1. marts 1990« [6].

19. Ved artikel 70, stk. 1, i afgørelse 86/283 blev præferenceordningen begrænset til varer med oprindelse i OLT: »Varer med oprindelse i landene og territorierne fritages for told og afgifter med tilsvarende virkning ved indførsel i Fællesskabet« [7]. De forudgående afgørelser indeholdt tilsvarende bestemmelser.

20. I artikel 77, stk. 1, i afgørelse 86/283 hedder det: »Med henblik på gennemførelsen af dette kapitel er begrebet varer med oprindelsesstatus og metoderne for administrativt samarbejde i forbindelse hermed defineret i bilag II.«

21. I bilag II til afgørelse 86/283 vedrører afsnit I (som indeholder artikel 1-5) »Definition af begrebet 'varer med oprindelsesstatus'«. I artikel 1, stk. 1, litra b), i dette bilag II fastslås det, at følgende varer er »varer med oprindelse i landene og territorierne«:

1) varer, der fuldt ud er fremstillet i ét eller flere lande eller territorier

3 — EFT L 175, s. 1.

4 — Det drejer sig om Rådets afgørelse 90/146/EØF af 5.3.1990 (EFT L 84, s. 108), 91/110/EØF af 27.2.1991 (EFT L 58, s. 27), som blev vedtaget »Indtil Rådets nye afgørelse ... føre ligger«, og 91/312/EØF af 28.6.1991 (EFT L 170, s. 13).

5 — EFT L 263, s. 1; berigtigelse i EFT 1991 L 331, s. 23.

6 — De problemer, som denne bestemmelses tilbagevirkende gyldighed rejser, vil blive gennemgået nedenfor.

7 — I artikel 77, stk. 2, er der dog fastsat undtagelser for visse produkter.

2) varer, der er fremstillet i ét eller flere lande eller territorier, og til hvis fremstilling der er medgået andre end de varer, der fuldt ud er fremstillet i landene og territorierne, på betingelse af, at disse varer har undergået en tilstrækkelig bearbejdning eller forarbejdning.

22. I artikel 3 i bilag II fastsættes de betingelser, som varerne skal opfylde, for at de kan anses for at have undergået tilstrækkelige bearbejdninger eller forarbejdninger i OLT.

23. Ved afgørelse 91/482 blev der indført en ny regel for indførsel i Fællesskabet af varer indført fra OLT, men med oprindelse i tredjelande. Det hedder således i afgørelsens artikel 101:

»1. Varer med oprindelse i OLT fritages for told og afgifter med tilsvarende virkning ved indførsel i Fællesskabet.

2. Varer, som ikke har oprindelse i OLT, og som frit kan omsættes i et OLT, og som genudføres i uændret stand til Fællesskabet, fritages for told og afgifter med tilsvarende virkning ved indførsel i Fællesskabet, såfremt:

— der for varerne i det pågældende OLT er betalt told eller afgifter med tilsvarende virkning på et niveau, som mindst svarer til den told, som i Fællesskabet opkræves ved indførsel af disse varer med oprindelse i tredjelande, som er omfattet af en mestbegunstigelsesklausul

— varerne ikke har været omfattet af hel eller delvis fritagelse for eller godtgørelse af told eller afgifter med tilsvarende virkning

— varerne ledsages af et eksportcertifikat.

3. Bestemmelserne i stk. 2 finder ikke anvendelse

— på de landbrugsprodukter, der er opført på listen i bilag II til traktaten, samt på varer, der er omfattet af Rådets forordning (EØF) nr. 3033/80 af 11. november 1980 om fastsættelse af en ordning for

handelen med visse varer fremstillet af landbrugsprodukter ... senest ændret ved forordning (EØF) nr. 1436/90 ...

— på varer, for hvilke der ved indførsel i Fællesskabet gælder kvantitative restriktioner eller begrænsninger

— på varer, for hvilke der ved indførsel i Fællesskabet opkræves antidumpingtold.

...«

Anvendelse af afgørelse 91/482 med tilbagevirkende gyldighed

24. Den nationale ret henviser i forelæggelseskendelsen alene til afgørelse 86/283. Muligheden af, at tvistens afgørelse ikke afhænger af anvendelsen af afgørelse 86/283, men af anvendelsen af afgørelse 91/482, er ikke blevet nævnt under behandlingen af hovedsagen.

25. Den samarbejdsordning, der er fastsat i EF-traktatens artikel 177, gør det dog muligt for Domstolen at give den forelæggende ret en fortolkning af de fællesskabsbestemmelser, som den finder anvendelige i den foreliggende sag, også selv om den nationale ret ikke udtrykkeligt har henvist til nogen af disse bestemmelser.

26. Såvel Kommissionen som Rådet samt den franske og nederlandske regering finder, at sjette afgørelse finder anvendelse i den foreliggende sag. Hvis dette faktisk er tilfældet, og opfylder indførslen i Fællesskabet af kaffen med oprindelse i Columbia, som var i fri omsætning på De Nederlandske Antiller, de betingelser, så vel positive som negative, som er fastsat i afgørelsens artikel 101, er det muligt, at den importvirksomhed, der er sagsøger i hovedsagen, ikke var forpligtet til at betale den told, som den betalte ved den lejlighed, og som den i dag kræver tilbagebetalt.

27. En sådan løsning kræver, at mindst tre betingelser er opfyldt, nemlig:

a) at sjette afgørelse finder anvendelse med tilbagevirkende gyldighed på begivenheder, som har fundet sted før afgørelsens offentliggørelse

b) at denne tilbagevirkende gyldighed, for så vidt den er til gavn for sagsøgeren, ikke er i strid med fællesskabsretten, og

c) at Road Air har fordel af, at den nye afgørelse anvendes med tilbagevirkende gyldighed, og i praksis kan have fordel af afgørelsens indhold.

28. Som allerede nævnt fremgår det af artikel 240, stk. 1, i sjette afgørelse, at den har tilbagevirkende gyldighed. Denne bestemmelse — som havde to formål, nemlig dels at få datoen for den nye afgørelses ikrafttræden til at falde sammen med den teoretiske udløbsdato for den tidligere afgørelse, dels at bringe afgørelsens gyldighedsperiode på linje med gyldighedsperioden for den nye afgørelse vedrørende AVS-staterne — fastsatte, at afgørelsen skulle træde i kraft den 1. marts 1990, dvs. længe før dens offentliggørelse.

29. Der er således ingen tvivl om, at sjette afgørelse har tilbagevirkende gyldighed. Et helt andet spørgsmål er, om det lovgivningsteknisk er en god idé at have artikel 240 og 241 ved siden af hinanden i den affattelse, de har, idet der hermed rejser sig åbenbare problemer med hensyn til, hvilke regler der gælder i overgangsperioden. Men kvalitet og god lovgivningsteknik er ikke afgørende for bestemmelsers gyldighed.

30. Da den indførsel, der er tale om i hovedsagen, fandt sted i juni 1991, berøres den af den tilbagevirkende anvendelse af sjette afgørelse. Såfremt denne tilbagevirkende anvendelse har skadelige konsekvenser for de erhvervsdrivende og stiller dem ringere med hensyn til den told, de allerede har betalt til de pågældende myndigheder, er der ingen tvivl om, at den er i strid med fællesskabsretten. Disse erhvervsdrivende kunne i så fald med held påberåbe sig tilsidesættelse af principperne om retssikkerhed og berettiget forventning, som er de grænser, der efter Domstolens praksis traditionelt sættes for bestemmelsers tilbagevirkende gyldighed.

31. Men for så vidt som den nye afgørelse er til fordel for adressaterne og forbedrer deres retsstilling, kan jeg ikke se nogen tilstrækkelig grund til at annullere den tilbagevirkende gyldighed, som fællesskabslovgiver har ønsket.

32. De argumenter, som Road Air nærmere har fremført mod anvendelsen af sjette afgørelse med tilbagevirkende gyldighed, overbeviser mig ikke, idet de mere bygger på generelle betragtninger (som f.eks. utilstrækkelig begrundelse for afgørelsen og tilsidesættelse af principperne om beskyttelse af den berettigede forventning og retssikkerhed) end på følgerne af denne tilbagevirkende gyldighed i den foreliggende sag.

33. Selv om begrundelsen for sjette afgørelse er meget kortfattet for så vidt angår dens ikrafttrædelsesdato [8], finder jeg for det første, at den i tilstrækkelig grad viser Rådets hensigt med at give afgørelsen tilbagevirkende gyldighed.

34. Jeg finder således, at Rådet behørigt har opfyldt forpligtelsen i henhold til traktatens artikel 190 til at begrunde sine retsakter, en forpligtelse, som Domstolen særlig har fremhævet, hver gang den har skullet tage stilling til gyldigheden af fællesskabsretsakter eller -bestemmelser, der er tillagt tilbagevirkende gyldighed [9].

35. For det andet er det for så vidt angår principperne om beskyttelse af den berettigede forventning og retssikkerhed givet, at de kan blive tilsidesat, såfremt den nye afgørelses tilbagevirkende gyldighed er til skade for afgørelsens adressater. Men når denne anvendelse tværtimod er til gavn for de erhvervsdrivende og giver anledning til tilbagebetaling af tidligere betalt told, kan jeg ikke se, hvorledes den berettigede forventning eller retssikkerheden for borgerne skades af denne tilbagevirkende gyldighed.

36. Det fremgår af Domstolens praksis herom, at »selv om retssikkerhedsprincippet i almindelighed forbyder, at en fællesskabsretsakt gives gyldighed fra et tidspunkt, der ligger før aktens offentliggørelse, kan dette undtagelsesvis tillades, når det tilstræbte formål fordrer det, og når de berørtes berettigede forventning respekteres behørigt (jf. senest dom af 11.7.1991, sag C-368/89, Crispoltoni, Sml. I, s. 3695, præmis 17)« [10].

37. Respekten for de berørtes berettigede forventning er i virkeligheden et middel til at beskytte den retsstilling, som de har opnået, og forhindre, at de efterfølgende overraskes af administrative foranstaltninger, hvis negative virkninger forringer den situation, som de havde tidligere i henhold til de bestemmelser, som var gældende på det pågældende tidspunkt.

38. Problemet i forbindelse med sjette afgørelses tilbagevirkende gyldighed er således ikke et principielt problem, men et problem om de praktiske muligheder. Spørgsmålet er nemlig, om Road Air er i stand til efterfølgende at godtgøre, at selskabet i juni 1991 opfyldte de materielle og formelle betingelser, som ifølge artikel 101, stk. 2, i sjette afgørelse skal opfyldes, for at indførslen kan fritages for told?

8 — Således hedder det i en af betragtningerne i begrundelsen: »... på grund af de mange ligheder mellem OLT og flere AVS-stater bør der, idet der tages hensyn til deres forskellige status, fastsættes bestemmelser vedrørende OLT, der er af samme varighed som bestemmelserne for AVS staterne«.

9 — Se dom af 1.4.1993, forenede sager C 260/91 og C 261/91, Diversinte og Iberlacta, Sml. I, s. 1885, præmis 10.

10 — Diversinte og Iberlacta-dommen, a.st., præmis 9.

39. Med hensyn til de materielle betingelser i denne bestemmelse finder jeg ikke, at spørgsmålet giver anledning til vanskeligheder. Det er nemlig tilstrækkeligt at godtgøre, at kaffeekstrakten med oprindelse i Columbia ved indførslen til De Nederlandske Antiller blev pålagt mindst samme told, som ville være pålagt ved indførsel til Fællesskabet [11].

40. Road Air anførte imidlertid i retsmødet, at den told, som selskabet betalte ved indførslen af kaffeekstrakten til De Nederlandske Antiller, var mindre end den, som selskabet skulle have betalt, hvis man havde anvendt den fælles toldtarif. Hvis dette er tilfældet — og det er den forelæggende ret, der skal bringe dette på det rene — løser det ikke helt problemet, at sjette afgørelse har tilbagevirkende gyldighed, idet en del af den allerede betalte toldgæld stadig vil kunne kræves betalt.

41. Kan det derimod godtgøres, at den told, der er betalt på De Nederlandske Antiller, var den samme eller højere end den, som skulle have været betalt ifølge den fælles toldtarif, løser anvendelsen af den sjette afgørelse problemet og overflødiggør yderligere overvejelser om traktatens fortolkning.

42. For så vidt angår den formelle betingelse, hvorefter den indførte vare skal ledsages af et »eksportcertifikat« (en betingelse, der fremgår af artikel 101, stk. 2, sidste led, i sjette afgørelse), har Road Air gjort gældende, at i betragtning af den tid, der er gået siden den pågældende indførsel, kan selskabet i dag vanskeligt få udstedt et sådant certifikat hos myndighederne på De Nederlandske Antiller. Hvis dette er rigtigt, kan det manglende eksportcertifikat i betragtning af betingelsens rent accessoriske karakter og under hensyntagen til, at de nederlandske myndigheder uden forbehold har erkendt, at der var tale om kaffe eksporteret fra Antillerne, i den foreliggende sag ikke være til hinder for tilbagebetaling af den allerede opkrævede told [12].

43. Sammenfattende finder jeg, at Domstolen i sit svar til den forelæggende ret bør fastslå, at afgørelse 91/482 finder anvendelse med tilbagevirkende gyldighed på den indførsel, der er genstand for hovedsagen, for så vidt som afgørelsen er til gavn for den sagsøgende virksomhed, idet den gør det muligt for denne at opnå hel eller delvis tilbagebetaling af den allerede betalte told.

11 — Ifølge Kommissionen er kaffeekstrakt ikke et af de produkter, som er fritaget fra anvendelsen af artikel 101, stk. 2.

12 — Domstolen har i sin dom af 7.12.1993 i sag C-12/92, Huygen m.fl., Sml. I, s. 6381, vist sig meget fleksibel og har antaget, at importcertifikaterne kunne fremlægges efterfølgende, såfremt myndighederne i den stat, som skulle udstede dem, ikke havde gjort det i tide. Ifølge denne dom (præmis 22 og 35) udgør den omstændighed, at udførselslandets toldmyndigheder er ude af stand til at fastslå en vares faktiske oprindelse, principielt en helt usædvanlig omstændighed, der ikke har kunnet forudses af importøren, og som importøren ikke er herre over. Denne kan efter omstændighederne som force majeure påberåbe sig, at udførselslandets toldmyndigheder på grund af deres forsømmelighed er ude af stand til at fastslå en vares faktiske oprindelse i forbindelse med en efterfølgende kontrol.

44. Finder Domstolen derimod, at artikel 240, stk. 1, i afgørelse 91/482 ikke er gyldig, og at afgørelsen således ikke finder anvendelse på de omstændigheder, der er genstand for hovedsagen, må det præjudicielle spørgsmål undersøges efter sin ordlyd. Det samme gælder, såfremt Domstolen fastslår, at afgørelsens anvendelse på omstændighederne i den foreliggende sag ikke gør det muligt at tilbagebetale hele den told, der er erlagt ved varens indførsel til Fællesskabet. Jeg skal foretage denne undersøgelse i det følgende.

Samhandelen mellem Fællesskabet og OLT

45. Sagsøgerens synspunkt bygger på den forudsætning, at De Nederlandske Antiller udgør en del af Kongeriget Nederlandene, som er en medlemsstat, og at de ikke kan sidestilles med et tredjeland, da deres associeringsordning er af forfatningsmæssig karakter og ikke af aftalemæssig karakter, som tilfældet er for tredjelande.

46. Ud fra denne forudsætning har Road Air gjort gældende, at traktaten ikke giver mulighed for at opkræve told ved indførsel til Fællesskabet af varer, der er i fri omsætning i et OLT. Reglerne for samhandel inden for Fællesskabet finder fuldt ud anvendelse ved indførsel i Fællesskabet af varer med oprindelse i såvel dette OLT som i et tredjeland, for deres oprindelse er uden betydning.

47. Den omstændighed, at De Nederlandske Antiller er en del af Nederlandene, indebærer ikke, at traktaten uden videre og nødvendigvis finder anvendelse på dem. I henhold til protokollen om anvendelse af traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab på Kongeriget Nederlandenes ikke-europæiske områder havde den nederlandske regering nemlig mulighed for — en mulighed som den udnyttede — udelukkende at ratificere traktaten for så vidt angår de nederlandske områder, der ligger i Europa, og Nederlandsk Ny Guinea, dvs. ikke De Nederlandske Antiller.

48. Denne situation varede indtil 1964, hvor det viste sig nødvendigt at vedtage en særlig konvention om ændring af EØF-traktaten med henblik på anvendelse af den særlige associeringsordning, som er fastlagt i denne traktats fjerde del, på De Nederlandske Antiller [13].

49. Heraf fremgår, at når traktaten anvendes på De Nederlandske Antiller, skyldes det ikke så meget disses tilhørsforhold til Kongeriget Nederlandene som anvendelsen af en særlig konvention, der igen henviser til traktatens fjerde del. Det er således bestem-

13 — JO 1964, 150, s. 2414.

melserne i denne fjerde del, der er afgørende for, hvad den gældende retsstilling er.

50. For så vidt angår karakteren af OLT's associering med Fællesskabet, som af Road Air betegnes som en forfatningsmæssig associering, er det tilstrækkeligt at sige, at sagsøgeren anerkender, at der er tale om en sui generis associering, hvis særlige kendetegn således ikke kan ligestilles med de klassiske toldunioner eller frihandelsområder.

51. Sammenfattende kan bemærkes, at om OLT udgør en integrerende del af medlemsstaterne, eller om deres associering kan karakteriseres på den ene eller den anden måde, har mindre betydning i den foreliggende sag, idet det eneste relevante spørgsmål i denne forbindelse er, i hvilken udstrækning hver enkelt bestemmelse i EØF-traktaten finder anvendelse på OLT i betragtning af indholdet af traktatens artikel 131-136.

52. Domstolen har besvaret dette spørgsmål generelt i sin dom af 12. februar 1992 i Leplat-sagen: »Associeringen [mellem OLT og Fællesskabet] omhandles af ordningen i traktatens fjerde del (artikel 131-136), og traktatens almindelige bestemmelser finder derfor kun anvendelse på de oversøiske lande og territorier, når der udtrykkelig henvises hertil« [14].

53. Associeringen mellem OLT og Fællesskabet indebærer således, at hverken den originale eller den afledte fællesskabsret i det hele finder direkte og automatisk anvendelse på OLT [15]. Det må tværtimod i hvert enkelt tilfælde på baggrund af EF-traktatens artikel 131-136 undersøges, hvilke fællesskabsbestemmelser der finder anvendelse på dem og i hvilket omfang.

54. Medlemsstaterne anvender i deres samhandel med OLT som udgangspunkt samme generelle regler, som de i henhold til traktaten anvender indbyrdes (artikel 132, stk. 1).

55. Denne ligestilling af samhandelen er et af den række »mål«, der er anført i artikel 132. Efter min opfattelse er Road Air ikke særlig overbevisende, når selskabet hævder, at der er tale om en redaktionel fejl, når ordet »mål« bliver anvendt i forbindelse med artikel 132, stk. 1.

56. Road Air har til støtte for sin fortolkning henvist til præmis 19 i ovennævnte Leplat-dom. Det hedder heri, at »... henvisningen til told i artikel 133, stk. 1, for at forpligtelsen i artikel 132, stk. 1, kan over-

14 — Sag C-260/90, Sml. I, s. 643, præmis 10.

15 — I præmis 62 i udtalelse 1/78 af 4.10.1979 (Sml. s. 2871) og i præmis 17 i udtalelse 1/94 af 15.11.1994 (Sml. I, s. 5267) har Domstolen om OLT fastslået, at der er tale om lande og territorier, der er afhængige af medlemsstaterne, men som ikke er omfattet af fællesskabsrettens anvendelsesområde.

holdes, må omfatte afgifter med tilsvarende virkning som told«. Ifølge sagsøgeren har Domstolen ved at anvende ordet »forpligtelse« angivet, at artikel 132, stk. 1, ikke blot er et mål.

57. Dette argument tager ikke tilstrækkelig hensyn til, at Domstolen i samme præmis 19 i Leplat-dommen nogle linjer forinden udtrykkelig erklærede, at »denne bestemmelse er et konkret udtryk for *målsætningen i artikel 132, stk. 1*, om, at medlemsstaterne i deres samhandel med disse lande og territorier anvender samme regler, som de i henhold til traktaten anvender indbyrdes« [16].

58. Jeg finder det for mit eget vedkommende ganske uproblematisk at forene disse to udsagn. Det endelige mål indebærer nemlig for Fællesskabet en vis forpligtelse til at opnå et resultat. Forpligtelsen er imidlertid ikke absolut og ubetinget. Forpligtelsens indhold kan tværtimod tilpasses såvel med hensyn til dens indhold som dens tidsmæssige gennemførelse, således som det følger af artikel 133 og 136 i traktaten selv.

59. Med hensyn til forpligtelsens indhold begrænser traktaten fjernelsen af Fællesskabets toldskranker, dvs. den fuldstændige afskaffelse af fællesskabstolden, til visse indførsler af varer fra OLT (artikel 133, stk. 1), indførsler hvis kendetegn jeg vil gennemgå nærmere i det følgende.

60. Med hensyn til forpligtelsens tidsmæssige gennemførelse indeholder traktaten to typer af tilpasninger:

a) varer med oprindelse i OLT nyder ved indførsel til medlemsstaterne godt af den fuldstændige afskaffelse af tolden mellem medlemsstaterne, som gradvis finder sted i overensstemmelse med denne traktats bestemmelser (artikel 133, stk. 1)

b) ved udløbet af en første overgangsperiode skal Rådet fastsætte det derefter gældende indhold af associeringsordningen for OLT (artikel 136).

61. Jeg vil i det følgende analysere disse to aspekter nærmere.

16 — Min fremhævelse.

i) *De indholdsmæssige aspekter*

62. Artikel 133, stk. 1, rejser først et sprogligt problem: Tager stykket sigte på alle former for indførsler til Fællesskabet fra OLT (dvs. såvel indførsler af varer med oprindelse i OLT som indførsler af varer, som, selv om de har oprindelse i tredjelande, er i fri omsætning i OLT) eller alene indførsler af varer med oprindelse i OLT?

63. De forskellige sproglige versioner af denne bestemmelse kan inddeles i tre grupper:

a) de versioner, som ikke indeholder nogen henvisning til varernes oprindelse, og som alene taler om indførsler. Dette gælder den franske version (»importations originaires des pays et territoires«), den italienske version (»le importazioni originarie dei paesi e territori«) og den portugisiske version (»as importações originárias dos países e territórios«)

b) de versioner, som udtrykkelig henviser til de varer, der er genstand for sådanne indførsler, og som skal »have oprindelse« i OLT: blandt disse findes den engelske version (»imports of goods originating in the countries and territories«) og den spanske version (»importaciones de mercancías orginarias de los países y territorios«)

c) endelig er der de andre versioner, der i lighed med den nederlandske version (»goederen van oorsprong uit de Landen en gebieden«) eller den tyske version (»Einfuhr von Waren aus den Ländern und Hoheitsgebieten«) henviser til de indførte varer uden at bestemme dem nærmere.

64. De retlige konsekvenser er vidt forskellige, alt efter hvilken sprogversion der vælges. Såfremt der er tale om indførsler af »varer med oprindelse i« OLT, begrænser rækkevidden af traktatens artikel 133 sig til de varer, som i ordets økonomiske betydning er produceret i selve OLT. Dette udtryk omfatter således ikke sådanne andre varer, hvis tilknytning til OLT er helt tilfældig, således varer, der er i omsætning i OLT, men som har oprindelse i tredjelande [17].

17 — Denne fortolkning af udtrykket »med oprindelse i« er den, som Rådet konstant har anvendt i de forskellige afgørelser, som det har vedtaget i medfør af traktatens artikel 136. Det er f.eks. den fortolkning, der anvendes i femte afgørelse, i hvis bilag II, hvortil der henvises i artikel 77, varer betragtes som havende oprindelse i OLT, såfremt de helt er fremstillet i OLT eller har undergået tilstrækkelige forarbejdninger eller forandringer i OLT.

65. Omvendt gælder det, at såfremt artikel 133 afskaffer tolden for samtlige indførsler »med oprindelse i« OLT, vil artiklen også omfatte de varer, der er i fri omsætning i OLT. Udtrykket »indførsler med oprindelse i ...« har samme betydning som udtrykket »varer, der hidrører fra ...« i artikel 133, stk. 5. Begge udtryk omfatter alle kategorier af indførte varer uden at sondre imellem dem.

66. De fortolkningskriterier, der skal anvendes til løsning af disse sproglige divergenser, er den regelsammenhæng, som artikel 133 indgår i, artiklens indre betydning og dens formål.

67. Den mere restriktive fortolkning, som begrænser fordelen ved afskaffelsen af fællesskabstolden til kun at omfatte indførsler af varer med oprindelse i OLT, kan ved første øjekast tilsyneladende styrkes, hvis man ræsonnerer modsætningsvis. Såfremt det nemlig antages, at en hvilken som helst vare med oprindelse i et hvilken som helst tredjeland kan indføres til Fællesskabet, uden at der skal erlægges told i medfør af den fælles toldtarif, alene fordi varen senest har været markedsført i et oversøisk land eller territorium, vil det kunne tilskynde til omgåelse af reglerne og medføre kunstige omlægninger af samhandelen.

68. Der er nemlig ingen tvivl om, at man let kan omgå den fælles toldtarif og indføre varer i Fællesskabet ved at lade dem gå igennem de OLT, der har den laveste told, eller endog gennem OLT, som slet ikke har nogen told. Eksportvirksomhederne i tredjelande ville være fristet til at indføre deres produkter i Fællesskabet via OLT for derved at undgå tolden i henhold til den fælles toldtarif.

69. Ser man på den regelsammenhæng, som artikel 133 indgår i, ses det dog, at denne hypotese netop er den, der tages højde for i artikel 134, som har til formål at afhjælpe den situation, der vil opstå, såfremt samhandelen omlægges.

70. I traktatens artikel 134 bestemmes det nemlig, at såfremt toldsatsernes niveau for varer hidrørende fra tredjelande ved indførsel til OLT, når bestemmelserne i artikel 133, stk. 1, finder anvendelse, vil kunne fremkalde omlægninger af samhandelen til skade for en medlemsstat, kan denne »begære, at Kommissionen foreslår de øvrige medlemsstater nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe denne situation«.

71. Bestemmelsen i artikel 134 ville være meningsløs, såfremt artikel 133, stk. 1 — som den udtrykkeligt henviser til — alene omfat-

tede varer med oprindelse i OLT: Disse varer er pr. definition ikke underkastet nogen told inden for OLT, og de vil derfor aldrig kunne blive berørt af den betingelse, der kommer til udtryk i første punktum af artikel 134 (»Såfremt toldsatsernes niveau for varer hidrørende fra tredjeland ved indførsel til et land eller territorium ...«).

72. Da traktaten med andre ord indeholder en specifik beskyttelsesklausul i artikel 134 for det tilfælde, at den almindelige anvendelse af artikel 133, stk. 1, fremkalder »omlægninger af samhandelen til skade for en medlemsstat«, fremgår det, såfremt man ræsonnerer modsætningsvis, at artikel 133, stk. 1, også skal anvendes på indførsler til Fællesskabet fra OLT af varer med oprindelse i tredjelande, for hvilke der allerede er betalt told ved indførslen i OLT, fra hvilket de genudføres til Fællesskabet.

73. Såvel Rådet som Kommissionen og den nederlandske regering foreslog i retsmødet en anden forklaring på artikel 134, nemlig at der er tale om en bestemmelse, der alene finder anvendelse på den oprindelige situation lige efter underskrivelsen af EØF-traktaten, men som er blevet forældet — og således også overflødig — ved udløbet af overgangsperioden, efter at de fælles regler om varers oprindelse er blevet fastsat, og den fælles toldtarif er vedtaget.

74. Jeg finder ikke denne argumentation overbevisende. Efter min opfattelse er der intet i artikel 134, der giver anledning til at formode, at der tale om en bestemmelse, hvis gyldighed er begrænset til en overgangsperiode. Hver gang traktatens forfattere har ønsket at understrege en bestemmelses midlertidige karakter, har de gjort det udtrykkeligt. Når der ikke udtrykkelig er taget et sådant forbehold, og når bestemmelsen selv heller ikke indeholder noget tidsmæssigt element, kan jeg ikke se nogen grund til at begrænse bestemmelsens gyldighed til en bestemt periode.

75. Den fortolkning af artikel 134, som jeg går ind for, indebærer dog ikke, at traktatens artikel 133, stk. 1, har umiddelbare og ubetingede virkninger. Dels fastsætter traktatens artikel 132 som »mål« anvendelsen af Fællesskabets samhandelsordning (dvs. anvendelsen af den ordning, som medlemsstaterne anvender indbyrdes) på samhandelen mellem Fællesskabet og OLT. Dels har Rådet ved forfølgelsen af dette mål en vis skønsbeføjelse, således at det kan virkeliggøre det gradvist. Jeg skal straks vende tilbage til denne skønsbeføjelse.

ii) *De tidsmæssige aspekter*

76. I traktatens artikel 136 bestemmes det, at Rådet ved udløbet af en første gennemførelseskonventions gyldighedsperiode på fem år

(en konvention, hvori de nærmere retningslinjer for og fremgangsmåden ved associeringen mellem OLT og Fællesskabet er fastlagt) »med udgangspunkt i de opnåede resultater og på grundlag af de principper, der er nedfældet i denne traktat, enstemmigt [vedtager] de bestemmelser, der skal gælde for en ny periode«.

77. Ordlyden af denne bestemmelse rejser mindst to spørgsmål, som har betydning i den foreliggende sag:

a) Er den »ny periode«, for hvilken Rådet skal vedtage bestemmelser, en enkelt periode, eller kan Rådets lovgivningsindsats tværtimod udøves i flere faser?

b) Hvor stærk en forbindelse skal der være mellem »de bestemmelser, der skal gælde for en ny periode« og »de principper, der er nedfældet i denne traktat«?

78. Den række af OLT-afgørelser, som Rådet har vedtaget siden 1964, og som efter deres egen ordlyd har hjemmel i traktatens artikel 136 [18], går ud fra den stiltiende forudsætning, at artiklen kan gennemføres gradvis, således at den »ny periode« kan fastsættes så vel på én gang som gennem flere afgørelser efter hinanden.

79. Road Air har imidlertid anfægtet denne fortolkning fra Rådets side. Ifølge Road Air er den i artikel 136 fastsatte periode en enkelt periode, således at Rådet ved udløbet af den i bilaget til traktaten indeholdte gennemførelseskonvention ikke længere havde hjemmel til at vedtage en ny lignende afgørelse.

80. Jeg erkender, at Road Air's synspunkt ikke helt savner grundlag, men jeg finder dog, at systemets logik og den indre betydning af artikel 136 snarere støtter det modsatte synspunkt. Dette synspunkt kan ved første øjekast forekomme noget søgt på grund af ordlyden af stk. 2, men jeg mener, at en grundigere analyse af denne bestemmelse vil tale for denne modsatte fortolkning.

81. Artikel 136 fastsætter nemlig ikke nogen tidsmæssig grænse for den beføjelse, den

18 — F.eks. indledes begrundelsen for afgørelse 91/482 med disse ord: »Under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 136 ...«

tillægger Rådet. I modsætning til den første gennemførelseskonvention, for hvilken der var fastsat en periode på fem år, er der ikke fastsat nogen frist for de efterfølgende bestemmelser. Traktaten tillægger således Rådet et vidt skøn uden at fastsætte nogen tidsmæssige begrænsninger.

82. Rådet kunne udøve den beføjelse, det således fik tillagt, på to måder: enten kunne Rådet fastsætte en enkelt, meget lang periode, eller det kunne lovgive for kortere, men på hinanden følgende perioder, som tilsammen gav Rådets indgreb samme tidsmæssige virkninger, som hvis Rådet vedtog en afgørelse for en enkelt længere periode. Hvis Rådet var beføjet til at vælge den første løsning, hvilket det faktisk var, var det lige så beføjet til at vælge den anden mulighed.

83. Logikken i systemet fører til samme konklusion: Den proces, hvorved OLT associeres Fællesskabet, er nødvendigvis en dynamisk proces, som ikke alene kræver løbende politiske initiativer, men som ligeledes kræver, at man tager hensyn til de objektive omstændigheder, der er kendetegnende for alle OLT. Traktatens fædre har ikke ønsket at afslutte denne proces ved udløbet af den første gennemførelseskonvention, men har tværtimod gjort det muligt for Rådet at vedtage de nødvendige bestemmelser på baggrund af de opnåede resultater, uden at fastsætte nogen tidsmæssige begrænsninger.

84. Heller ikke Domstolen har i sine domme vedrørende de forskellige OLT-afgørelser fundet, at Rådet ved vedtagelsen af disse afgørelser har overskredet de beføjelser, som traktatens artikel 136 tillægger det. Domstolen har tværtimod anerkendt forbindelsen mellem denne artikel og de pågældende afgørelser.

85. Således har Domstolen i præmis 11 i ovennævnte Leplat-dom anført: »Inden udløbet af gennemførelseskonventionen vedtager Rådet ifølge artikel 136, stk. 2, med udgangspunkt i de opnåede resultater og på grundlag af de principper, der er nedfældet i traktaten, bestemmelser, der skal gælde for en ny periode. Rådet har *i medfør af denne bestemmelse* truffet en række afgørelser, hvoraf den første var afgørelse 64/349/EØF (JO 1964, nr. 93, s. 1472). Den gældende afgørelse på det for sagen relevante tidspunkt var nævnte afgørelse 86/283« [19].

86. Domstolen har på samme måde i dommen af 26. oktober 1994 i sagen Nederlandene mod Kommissionen [20] bemærket følgende vedrørende en af de andre OLT-afgørelser: »På grundlag af EØF-traktatens artikel 136 har Rådet udstedt ... afgørelser om de oversøiske landes og territoriers associering med Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, senest afgørelse 91/482/EØF af 25. juli 1991«.

19 — Min fremhævelse.

20 — Sag C-430/92, Sml. I, s. 5197, præmis 2.

87. Selv om Domstolen i disse domme ikke direkte behandlede problemet om OLT-afgørelsernes gyldighed, et problem, der ikke blev rejst for den, og selv om Domstolen uudtalt lagde til grund, at denne gyldighed stod fast, er det alligevel helt sikkert, at den ikke ville have undladt at sætte fingeren på en så alvorlig uregelmæssighed som myndighedsmisbrug, såfremt Rådet havde gjort sig skyldig i et sådant misbrug i over 20 år ved at vedtage de successive OLT-afgørelser.

88. Sammenfattende kan jeg, selv om det anerkendes, at Road Air's synspunkt på dette punkt har en vis vægt, ikke få øje på tilstrækkelige begrundelser til at nægte Rådet ret til at opsplitte den »periode«, hvortil artikel 136 henviser. Gyldigheden af de successive afgørelser, som Rådet har vedtaget på dette område, anfægtes således ikke af noget myndighedsmisbrug som hævdet af Road Air.

89. Det andet problem, der rejser sig vedrørende afgørelsernes tidsmæssige rækkefølge, ligger i deres indhold. Spørgsmålet er, om Rådet havde skønsmæssig frihed til at fastsætte tempoet og de nærmere gennemførelsesbestemmelser for anvendelsen af »de principper, der er nedfældet i denne traktat«?

90. Der må efter min opfattelse svares bekræftende herpå, idet artikel 136 gør det muligt for Rådet at vurdere de »opnåede resultater«, inden det vedtager yderligere OLT-afgørelser. Rådet skal vedtage disse afgørelser på grundlag af de nævnte resultater, og der må nødvendigvis indgå et vidt skøn i Rådets vurdering af disse resultater.

91. I den konkrete sag er jeg af den opfattelse, for så vidt angår det i artikel 132, stk. 1, fastsatte mål — hvoraf det i artikel 133, stk. 1, anførte princip bliver udledt — at det skøn, Rådet har, gør det muligt for det at gennemføre målet gradvis for endelig at nå frem til en toldfritagelse for indførsler fra OLT af varer med oprindelse i tredjelande, for hvilke der er betalt told ved indførslen til OLT.

92. Road Air har på dette punkt fremført et argument, der har en vis vægt. Den går ud på, at selv hvis det antages, at traktaten ikke har fastlagt nogen fast frist for gennemførelsen af det i artikel 132, stk. 1, fastsatte mål, vil Rådet have handlet ulovligt ved indtil ikrafttrædelsen af den sjette afgørelse — dvs. i 33 år efter indførelsen af den i traktaten fastsatte ordning og i 23 år efter den fuldstændige ikrafttrædelse af reglerne om frie varebevægelser — at opretholde et system, som stiller visse betingelser med hensyn til indførte varers oprindelse.

93. Road Air har i sit skriftlige indlæg navnlig rettet denne kritik mod den femte afgørelse, men i sit svar på et spørgsmål fra Domstolen har selskabet udstrakt kritikken

til også at omfatte bestemmelserne i den sjette afgørelse, idet det finder, at også denne afgørelse, fordi den lægger told på visse indførsler fra OLT, er i strid med traktaten (nemlig artikel 132, stk. 1, og artikel 133, stk. 1).

94. Jeg er dog ikke overbevist af dette argument.

95. Det må ikke glemmes, at hver enkelt OLT-afgørelse er en sammenhængende helhed af bestemmelser, hvis forskellige dele ikke kan analyseres hver for sig. I den konkrete sag må afskaffelsen af tolden ses i forbindelse med en hel række andre foranstaltninger, som fremmer de oversøiske landes og territoriers økonomiske og sociale udvikling i samme omfang eller endnu mere [21].

96. Rådet skal således tage hensyn til »de opnåede resultater« ved udløbet af hver enkelt OLT-afgørelses gyldighedsperiode, således at den nye ordning, som Rådet forbereder, bringer virkeliggørelsen af de i traktatens fjerde del anførte mål nærmere. For så vidt som den nye afgørelse som helhed udgør et skridt fremad mod opfyldelsen af disse mål, har Rådet opnået det mål, som artikel 136 har givet det beføjelse til at forfølge.

97. Af de to afgørelser, der eventuelt finder anvendelse i den foreliggende sag, fremgår det, hvorledes disse mål efterhånden er nået. Ifølge femte afgørelse kunne alene varer med oprindelse i OLT indføres i Fællesskabet med toldfritagelse, bortset fra visse landbrugsprodukter. Fra og med sjette afgørelse indrømmes der derimod en mere rundhåndet toldfritagelse, idet denne ikke længere kun omfatter landbrugsprodukter, men også varer, som ikke har oprindelse i OLT (med undtagelse af visse følsomme varer), men som er bragt i fri omsætning i OLT inden genudførslen til Fællesskabet.

98. Adgangen til Fællesskabets toldområde (som helt åbenbart ikke omfatter De Nederlandske Antiller) for varer fra OLT er således gradvis blevet liberaliseret frem til 1991, hvor det i artikel 133, stk. 1, fastsatte mål var fuldstændig gennemført. Denne toldafskaffelsesproces går hånd i hånd med en hel række andre foranstaltninger, som også fremmer samhandelen med OLT og således bidrager til disses økonomiske og sociale udvikling.

21 — Således forbedrer sjette OLT-afgørelse f.eks. i væsentlig grad Fællesskabets økonomiske samarbejde med OLT (40% stigning i udviklingsmidlerne); afgørelsen gør det muligt for OLT at vedtage regler, der skal fremme eller støtte den lokale beskæftigelse; den indfører et decentralt samarbejdssystem; den styrker videreudviklingen af virksomhederne og respekten for miljøet og fornyer endog samhandelsordningen på den ovenfor beskrevne måde.

99. Efter min opfattelse er der ikke tilstrækkelige retlige grunde til at betragte det toldafskaffelsestempo, som Rådet har fastsat i de to pågældende afgørelser, det har vedtaget under udøvelse af sit vide skøn i henhold til traktatens artikel 136, som værende i strid med traktaten. Uanset hvilken retlig teknik man bruger blandt dem, der sædvanligvis benyttes for at kontrollere en institutions udøvelse af sine skønsbeføjelser, er det efter min mening umuligt i den foreliggende sag at pege på nogen mangel, som kan fratage disse afgørelser deres gyldighed.

100. Af det ovenfor anførte fremgår det således, at begge afgørelser skal anvendes efter ordene for så vidt angår bestemmelserne om den told, der kan opkræves ved indførsel i Fællesskabet af varer med oprindelse i et tredjeland, som er bragt i fri omsætning på De Nederlandske Antiller inden indførslen.

101. For så vidt som sjette afgørelse finder anvendelse med tilbagevirkende gyldighed, hvilket indebærer tilbagebetaling til Road Air af den told, selskabet har betalt ved varens indførsel til Fællesskabet, bortfalder hele grundlaget for Road Air's protest mod opkrævningen af tolden, idet den omstændighed, der begrunder toldforpligtelsen, helt forsvinder, da der er tale om indførsel til Fællesskabet med toldfritagelse.

102. Såfremt sjette afgørelse derimod ikke finder anvendelse med tilbagevirkende gyldighed, eller såfremt Domstolen finder, at sjette afgørelse ikke kan anvendes trods den tilbagevirkende gyldighed, må Domstolen i sit svar til den forelæggende ret efter min opfattelse bekræfte gyldigheden af femte afgørelse, som er grundlaget for toldopkrævningen i forbindelse med den indførsel, der er tale om i hovedsagen.

Forslag til afgørelse

103. Jeg foreslår derfor Domstolen at besvare Tariefcommissie's præjudicielle spørgsmål således:

»1) Rådets afgørelse 91/482/EØF af 25. juli 1991 om de oversøiske landes og territoriers associering med Det Europæiske Økonomiske Fællesskab finder anvendelse med tilbagevirkende gyldighed på den indførsel, der er tale om i hovedsagen, for så vidt som afgørelsen er til fordel for den sagsøgende virksomhed, idet den gør det muligt for virksomheden helt eller delvis at få tilbagebetalt den told, som virksomheden har erlagt ved indførslen.

2) Under alle omstændigheder var bestemmelserne i EØF-traktatens fjerde del, navnlig artikel 132, 133, 134 og 136, på den i forelæggelseskendelsen anførte dato ikke til hinder for opkrævning af told ved indførsel til Fællesskabet af varer med oprindelse i et tredjeland, som befandt sig i fri omsætning på De Nederlandske Antiller. Retsreglerne vedrørende denne told er fastsat enten i afgørelse 91/482 om de oversøiske landes og territoriers associering med Det Europæiske Økonomiske Fællesskab eller i Rådets afgørelse 86/283/EØF af 20. juni 1986, hvis korrekte anvendelse ikke er i strid med ovennævnte artikler i EF-traktaten.«